

Online Juridisch Advies voor U: 'Ik mis de menselijkheid bij instanties zoals UWV of gemeente'

"Ik ben Dewi Deijle van Online Juridisch Advies voor U (OJAU). Sinds begin 2017 zet ik mij als sociaal juriste in voor onder andere personen die te maken hebben met problemen op het werk (re-integratie, ontslag), bij de beoordeling van een ziekte- en arbeidsongeschiktheidsuitkering (ZW, WIA, Wajong), met betrekking tot ontheffing arbeidsverplichting (Participatiewet) of gemeentelijke voorziening (Wmo). Ik kom regelmatig in aanraking met kwetsbare mensen met een beperking (in meer of mindere mate, kort- of langdurend) die niet goed voor zichzelf kunnen of durven opkomen. Ze worden vaak niet in hun klachten erkend door werkgevers en de overheid. De verhalen zijn soms schrijnend. Sinds enige tijd werk ik samen met de Stichting Onzichtbaar Ziek en adviseer ik pro bono community leden die vragen hebben of met juridische problemen zitten.

Vaak blijven belangrijke issues verborgen

Als iemand lacht, zal die vast niet ziek genoeg zijn. Kijkt iemand bedroeft, dan stelt die persoon zich vast aan. En zo luiden de vooroordelen. Een probleem waar veel mensen van jong tot oud met een (arbeids)beperking tegenaan lopen.

Ik zie het keer op keer in de procedures waarin ik de juridische belangen behartig van cliënten die de wanhoop nabij zijn. Ik mis de menselijkheid bij instanties zoals UWV of gemeente die te snel grijpen naar de wet, hun beleid en allerlei protocollen waar de burger nauwelijks inzicht in heeft. Ik zie het soms zelfs bij rechters die net zo makkelijk verwijzen hiernaar, en soms standaard uitgaan van het oordeel van de instantie.

Gelukkig niet altijd rigide

Als het in bezwaar of bij de rechter in eerste aanleg niet lukt om de beoordeling van de instantie te wijzigen, dan denk je bijna dat het niet mogelijk is. Maar enkele weken geleden werd het UWV in één van mijn zaken toch in hoger beroep teruggefloten, en moet een groot deel van het onderzoek nader worden verantwoord. Het ging om een beoordeling arbeidsvermogen in het kader van de Wajong. Het was totaal niet helder welke werkwijze het UWV had toegepast en wat de rol is geweest van diagnoses van andere deskundigen bij de beoordeling (of gaat de verzekeringsarts alleen uit van zijn eigen observatie).

In 2019 heb ik in hoger beroep een zaak gewonnen voor een cliënt waarin ten onrechte was geoordeeld dat hij geen recht had op een bijstandsuitkering en een flink bedrag moest terugbetalen. Vanwege zijn psychische toestand verbleef hij soms bij zijn vriend, maar dat wil nog niet zeggen dat het middelpunt van zijn maatschappelijk leven ook bij zijn vriend lag. Daar dacht de gemeente heel anders over, nota bene werd zijn seksuele geaardheid erbij gehaald. Het was een ware strijd, maar uiteindelijk wel gerechtigheid. Daarom is het wel goed om hoger beroep te overwegen, ook al is het een heftige en lange (mentale) strijd naast het moeten leven met (chronische) fysieke of mentale klachten, waar niemand natuurlijk voor kiest.

Een “grijs gebied”, dat kan leiden tot geen uitkering of problemen op het werk

Bij de beoordeling van een arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt naar mijn mening te strak vastgehouden aan de scheidslijn tussen subjectiviteit en objectiviteit van het probleem, wat een grote groep mensen letterlijk de afgrond in duwt. Volgens jurisprudentie moet een ziektebeeld aantoonbaar zijn vast te stellen. Een verzekeringsarts van het UWV beoordeelt of verlies van de verdien capaciteit een rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg is van ziekte of gebrek.

Er zijn echter ziektebeelden die wel leiden tot (verminderd) arbeidsgeschiktheid, maar die niet vast te stellen zijn. Uit foto's of bloedonderzoek blijkt dan niets. Bij psychische klachten is de oorzaak vaak moeilijk aan te tonen. Ook zie ik het vaak bij mensen met Fibromyalgie, waarbij geen sprake is van een medisch objectiveerbare aandoening. Dit terwijl het ook voor deze mensen lang niet altijd haalbaar is om veertig uur in de week aan de slag te gaan – ongeacht de functies die door de arbeidsdeskundige zijn gediuid – vanwege hun pijnklachten.

Theorie vs. praktijk

Er wordt teveel gekeken naar wat iemand ondanks alle klachten theoretisch gezien nog kan. Echter, de afstand tot de arbeidsmarkt voor deze mensen is vaak erg groot. In de praktijk werkt het dus lang niet altijd dat iemand daadwerkelijk aan het werk raakt. Niet alle werkgevers kunnen en willen rekening houden met iemands beperkingen.

Ik vind dat er best meer gekeken mag worden naar de praktische kant van het verhaal. Waarom kan iemand niet tijdelijk een WIA-uitkering (WGA) krijgen en langer tijd krijgen om te revalideren en te reintegreren? Niemand heeft baat bij uitval. Ik kaart dit natuurlijk zoveel mogelijk aan bij UWV of de rechter. Het hangt er dan ook weer vanaf wie je tegenover je hebt.

VN-verdrag handicap

Kortom, veel mensen met een beperking lopen tegen drempels aan

waardoor zij niet (voldoende) kunnen participeren, of op het tempo dat de overheid graag zou willen zien. Op 14 juli 2016 trad het VN-verdrag handicap in Nederland in werking. Het doel van dit verdrag is dat de positie van mensen met een beperking verbetert. Het gaat niet alleen om fysieke beperkingen maar ook om visuele, auditieve, verstandelijke en psychische beperkingen.

Voor de implementatie van dit verdrag had het College voor de Rechten van de Mens zestien punten geformuleerd voor een "volwaardige deelname van mensen met een beperking in de samenleving". Ik zie helaas dat het in de uitvoering van het Verdrag op allerlei vlakken faalt.

Iemand moet opstaan voor deze mensen die niet voldoende middelen hebben om voor zichzelf op te komen

Niet alleen bied ik kosteloos en vrijblijvend advies en op laagdrempelige en toegankelijke wijze juridische hulp, ook coach ik mijn cliënten door het hele juridische proces heen. In tegenstelling tot wat bijvoorbeeld het UWV of een gemeente niet altijd helder voor ogen heeft, is de persoon waar het om gaat. Ik krijg regelmatig van cliënten te horen dat ze zich gehoord en gesterkt voelen en zelfs dat ze persoonlijke groei hebben doorgemaakt omdat ze – met mij aan hun zijde – voor hun rechten durfden op te komen.

Ik ben dus niet alleen gericht op de juridische aspecten van de zaak. De manier waarop ik mijn cliënten benader wordt als prettig ervaren, en dat is voor mij net zo fijn. Procedures over ziekte en arbeidsongeschiktheid zijn complex en duren lang.

Veel mensen die ik gesproken heb en hiermee te maken hebben, voelen zich vaak niet serieus genomen door bijvoorbeeld een verzekeringsarts of de werkgever. Het kan dan extra lastig zijn om zelf alles te doen. Het is dan prettig als die persoon deskundig geholpen wordt en er in ieder geval, juridisch gezien, niet alleen voor hoeft te staan.

Enkele situaties waarin ik ondersteuning kan bieden:

- * Bij een gesprek met een verzekeringsarts of arbeidsdeskundige van het UWV voor een (her)beoordeling.
- * Bij een verzoek om vrijstelling en ontheffing arbeidsparticipatie bij de gemeente.
- * Problemen met de werkgever, re-integratie en/of mogelijk ontslag
- * Bij bezwaar- en beroepsprocedures tegen de gemeente (PW, WMO) of UWV (ZW, WIA, Wajong).

Vindbaarheid

Via Stichting Onzichtbaar Ziek kan je worden doorverwezen naar mij. Ook heb ik een besloten groep aangemaakt die is gekoppeld aan mijn Facebook-bedrijfspagina OJAU's Jurischrijfsels. In deze besloten groep "Arbeidsongeschiktheid en Ziekte" kan men in alle

openheid en in vertrouwen (juridische) vragen stellen, ervaringen delen, (online) kennismaken met anderen die in een vergelijkbare situatie leven, steun ondervinden en steun bieden aan elkaar.

Wil jij ook je verhaal kwijt (van je af schrijven) of heb je soms vragen over arbeidsongeschiktheid en ziekte waar je mee rondloopt, of ken je iemand voor wie deze groep interessant is? Dan ben jij of die ander van harte welkom.

Meer informatie over juridische hulp kun je vinden op www.ojau.nl